

Received: 15 October 2011 Accepted: 21 October 2011
Available on WWW: www.defenceandstrategy.eu

Published online: 15 December 2011
doi:10.3849/1802-7199.11.2011.02.111-134

KOMPARACE VYUŽITÍ SLUŽEB SOUKROMÝCH VOJENSKÝCH SPOLEČNOSTÍ ADMINISTRATIVAMI GEORGE W. BUSHE A BARACKA OBAMY

COMPARISON OF THE USE OF PRIVATE MILITARY COMPANIES' SERVICES BY THE ADMINISTRATIONS OF GEORGE W. BUSH AND BARACK OBAMA

*Oldřich BUREŠ, Vendula NEDVĚDICKÁ**

Abstrakt

Tento článek se zabývá fenoménem soukromých vojenských společností (SVS) ve vztahu ke Spojeným státům americkým (USA). Jeho cílem je komparace využívání služeb SVS administrativami George W. Bushe a Baracka Obamy v rámci následujících čtyř oblastí: kapacita (počty nasazených SVS a jejich zaměstnanců), výdaje (náklady na služby SVS), regulace (její formy a právní úpravy postihující působnost SVS), kontrola a monitoring (dohled na SVS a jejich zaměstnance ze strany veřejných orgánů). Hlavním zjištěním článku je, že v praxi nedošlo k výrazným změnám ve využívání služeb SVS, což odporuje rétorice prezidenta Obamy z doby před vstupem do úřadu i po něm.

Abstract

The article deals with the phenomenon of Private Military Companies (PMCs) and their utilization by the United States of America (US). Its objective is the comparison of the use of PMC services by the administrations of President George W. Bush and President Barack Obama, respectively. It specifically focuses on the following four areas: capacity (numbers of PMCs deployed and the number of their employees), funding (costs of PMC services), regulation (its forms and laws covering PMCs), control and monitoring (supervision of PMCs and their staff by relevant public bodies). The main finding is that there have been few major changes in the use of PMCs' services, which contradicts president Obama's rhetoric both before and after he assumed office.

Klíčová slova

Soukromé vojenské společnosti; Spojené státy americké; George W. Bush; Barack Obama.

Keywords

Private military companies; United States of America; George W. Bush; Barack Obama.

Poděkování

Tato studie je výstupem z grantu P408/11/0395 financovaného Grantovou agenturou České republiky, jíž autoři tímto děkují za finanční podporu výzkumu problematiky privatizace bezpečnosti.

ÚVOD

Spojené státy americké (USA) jsou zemí s největším trhem služeb soukromých vojenských společností (SVS)¹ na světě. Konkrétně jsou USA zemí s největším počtem registrovaných SVS a vláda USA jejich služeb celosvětově využívá nejvíce.² USA mají také poměrně dlouhou historickou zkušenost s různými formami předchůdců soudobých SVS³, a lze je proto bez nadsázky označit

*E-mail: o.bures@mup.cz; vendula.nedvedicka@seznam.cz

za průkopníka extenzivního využívání služeb SVS (nejen) v ozbrojených konfliktech po celém světě. Specifickým cílem tohoto článku je diachronní komparace využívání služeb SVS dvěma posledními administrativami v USA, tj. prezidentů George W. Bushe (20. 1. 2001 – 20. 1. 2009) a Baracka Obamy (20. 1. 2009 – současnost). Obě tyto administrativy totiž využívaly služeb SVS v míře, která je i z hlediska historie USA zcela ojedinělá. Prezident Obama se nicméně i v této oblasti snažil vůči svému předchůdci jednoznačně vymezit, je tedy zajímavé obě administrativy porovnat z hlediska využití služeb SVS. Hlavním zjištěním této studie je fakt, že v praxi doposud v USA nedošlo k výrazným změnám ve využívání služeb SVS, což odporuje rétorice prezidenta Obamy z doby před vstupem do úřadu i po něm.

Jsmo si vědomi, že Barack Obama je v prezidentské funkci nepoměrně kratší dobu, což komplikuje provedení komparace v diachronní rovině. Domníváme se však, že za téměř tři roky měl již dostatek prostoru k tomu, aby prosadil hmatatelné změny ve využívání služeb SVS. Konkrétně již, stejně jako jeho předchůdce G. W. Bush, rozhodoval o rozpočtu na obranu a o výdajích určených na nákup služeb SVS, o počtech vojáků a zaměstnanců SVS využívaných na různé úkoly, o zlepšování mechanismů kontroly a odpovědnosti SVS, a o úpravě právních předpisů usměrňujících působení SVS na obecné úrovni. I když je zřejmé, že se mu nemohlo podařit ze dne na den provést rozsáhlé změny ve všech těchto oblastech, minimálně v některých z nich měl již od svého nástupu do prezidentského úřadu dostatečný prostor k akci. Pro srovnání lze také uvést, že George W. Bush již během prvních dvou let v úřadě amerického prezidenta stihl učinit většinu rozhodnutí, která zásadním způsobem ovlivnila činnost SVS: zahájit války v Iráku a Afghánistánu, vyhlásit a uzavřít velký počet zakázek na využití služeb SVS v těchto konfliktech a zajistit dostatek finančních prostředků na jejich úhradu.

Barack Obama již ve své předvolební kampani kritizoval enormní nárůst využívání služeb SVS v Iráku i Afghánistánu, což dle některých expertů již USA dohnalo k závislosti na těchto společnostech.⁴ V následujících částech tohoto článku proto analyzujeme, zda se mu podařilo tuto závislost snížit oproti stavu za administrativy George W. Bushe ve čtyřech klíčových oblastech, které pro účely této komparace představují nezávislé proměnné: kapacita (počty nasazených SVS a jejich zaměstnanců); výdaje (náklady na služby SVS); regulace (její formy a právní úpravy postihující působnost SVS); kontrola a monitoring (dohled nad SVS a jejich zaměstnanci ze strany veřejných orgánů). Tyto klíčové nezávislé proměnné by bylo možné a vhodné doplnit několika dalšími, například práva a povinnosti zaměstnanců SVS (pojištění, postupy při jejich zranění či úmrtí) či etické a normativní otázky (realizace zajištění národní bezpečnosti nebo zahraniční politiky USA soukromými aktéry, jejichž primárním motivem je zisk). Z důvodu limitované délky tohoto textu a omezené dostupnosti dat pro obě zkoumané administrativy jsme však byli nuceni omezit tuto komparaci pouze na čtyři výše uvedené proměnné. I u některých z nich se nám bohužel nepodařilo ověřit všechna data z více zdrojů, neboť SVS samotné jsou často na konkrétní informace o svých službách velmi skoupé, zatímco oficiální vládní zdroje jsou stále neúplné či nedostupné. Naši snahou vždy bylo data od SVS i vlády USA ověřit metodou triangulace s dostupnými informacemi z novinových zdrojů a akademických publikací. Většina těchto zdrojů je dostupná on-line, takže si čtenář sám může udělat obrázek o jejich původu a kvalitě.

KAPACITA

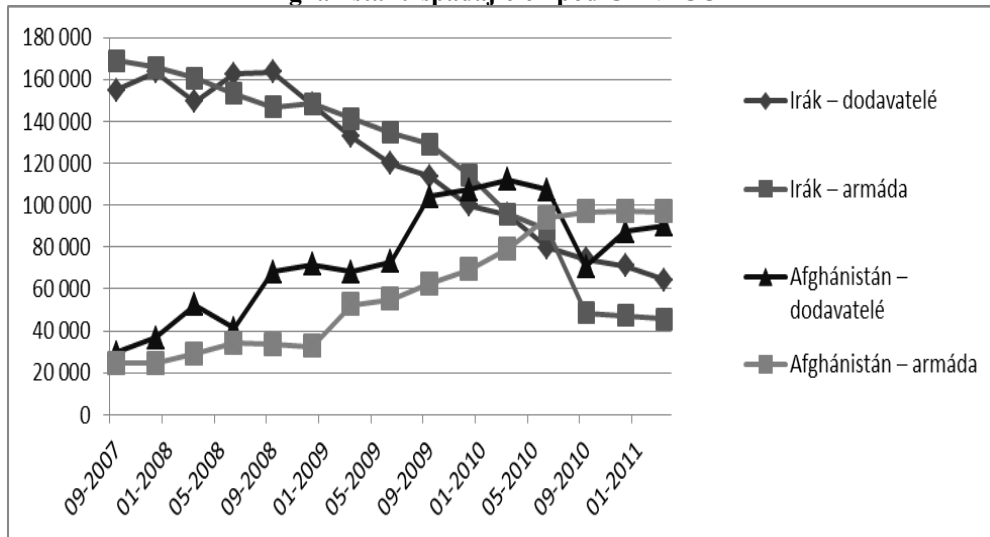
Jedním z hlavních argumentů pro využití služeb SVS v USA je tvrzení, že umožňují národním ozbrojeným silám soustředit se na klíčové, zejména bojové úkoly. Naprostá většina amerických SVS tudíž nabízí služby na nižších úrovních nejčastěji citované typologie tzv. „hrotu kopí“ (*tip of the spear*) od Petera W. Singera⁵ – strategické, operační, výcvikové a organizační služby (*military consultant firms*) nebo služby nebojového charakteru, zejména logistiku, technickou podporu a zpravodajské služby (*military support firms*). Mimo své vlastní území nicméně USA využívají i služeb společností poskytujících přímou vojenskou podporu (*military provider firms*), jejichž zaměstnanci operují přímo na bojištích v Iráku či Afghánistánu. Nutnost využití takto široké škály služeb SVS úzce souvisí s historickým vývojem, neboť USA po skončení studené války radikálně snížily počty osob sloužících v jejich ozbrojených silách.⁶ Současné náročné vojenské operace v Iráku a Afghánistánu si proto

vyžádaly největší zapojení SVS do vojenských operací v historii USA.⁷ Protože až do roku 2008 americké úřady data o využití služeb SVS sbíraly spíše *ad hoc*, není možné toto tvrzení doložit přesnými daty pro větší část vlády prezidenta Bushe.⁸ Jeho administrativa navíc nikdy neměla přehled o tzv. „subdodavatelích“ (dodavatelích hlavních SVS najatých přímo vládními agenturami USA), což vysvětluje velké rozdíly mezi oficiálními odhady a údaji od profesních organizací působících přímo v oblastech nasazení. Například Private Security Company Association of Iraq (PSCAI) uváděla až třikrát vyšší množství zaměstnanců SVS.⁹ Dle nezávislých odhadů pak v Iráku bylo za vlády prezidenta Bushe nasazeno až 180 000 zaměstnanců SVS a jejich poměr k regulérním příslušníkům amerických ozbrojených sil v operacích v Afghánistánu i Iráku byl po celou dobu jeho administrativy víceméně vyrovnaný (viz Graf 1).

Naproti tomu Barack Obama ještě před nástupem do úřadu prohlašoval, že chce postupně stahovat armádu USA z válečných operací v Iráku i Afghánistánu, a potažmo tedy i snižovat počty zaměstnanců SVS.¹⁰ Ve skutečnosti však doposud došlo ke snižování počtu zaměstnanců SVS pouze v souvislosti s ukončováním operací v Iráku, kde by měla být regulérní americká vojska stažena na přelomu let 2011/2012. V souvislosti s posilováním vojenské operace v Afghánistánu v reakci na postupné zhoršování tamní bezpečnostní situace¹¹ však došlo i k radikálnímu navýšení počtu zaměstnanců SVS. Tento trend se sice načas zastavil v druhé polovině roku 2010, v roce 2011 již ale opět pokračuje (viz Graf 1). V podstatě tedy došlo k paradoxní situaci, kdy prezident Obama sice obecně deklaruje snahu o snižování počtu zaměstnanců SVS poskytujících služby pro jeho vládu, v praxi ovšem zatím pouze nastalo obrácení jejich poměru – v Iráku se postupně počet zaměstnanců SVS snižoval, zatímco v Afghánistánu narůstal.

Na míru využívání služeb SVS oběma posledními prezidenty USA mělo tudíž zásadní vliv především to, zda do zahraničních válečných konfliktů celkově vysílají další regulérní vojáky, či je naopak stahují. To lze chápat jako důkaz výše citovaného tvrzení, že je dnes americká armáda závislá na službách SVS. Tuto situaci dobře ilustruje Graf 1, který názorně ukazuje, jak probíhal vývoj nasazení armádních a soukromých kapacit USA v Iráku a Afghánistánu. Této závislosti si byl patrně vědom i prezident Obama, když při vstupu do svého úřadu opatrně prohlásil, že není možné SVS z těchto konfliktních oblastí zcela stáhnout.¹² To, jak může být náhrada zaměstnanců SVS složitá, dokresluje mediálně známá kauza SVS Blackwater (později přejmenované na Xe) v Iráku.¹³ Zatímco ještě počátkem února 2009 Obama prohlašoval, že do jara 2009 společnost Blackwater nebude v Iráku dále působit kvůli rostoucímu počtu závažných bezpečnostních incidentů zapříčiněných jejími zaměstnanci, Obamova vláda nakonec ještě tentýž měsíc uzavřela s touto SVS nový kontrakt v hodnotě 22,2 milionů USD.¹⁴ Ukázalo se totiž, že využití služeb této společnosti nebylo možné okamžitě ukončit, protože ji nebyl nikdo schopen dostatečně rychle nahradit. Ještě v únoru 2010 tedy v Iráku působilo kolem 250 zaměstnanců Blackwateru a další pouze „přestoupili“ do jiných SVS.¹⁵

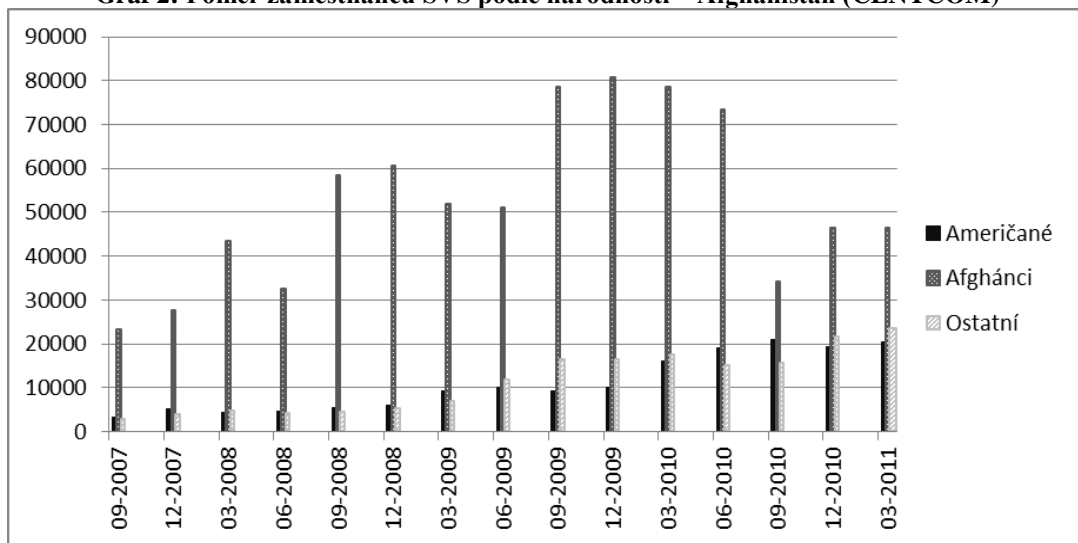
Graf 1: Poměr počtu zaměstnanců SVS a příslušníků armády USA nasazených v Iráku a Afghánistánu spadajících pod CENTCOM

Zdroj: SCHWARTZ, Moshe a SWAIN, Joyprada, *Department of Defense Contractors in Afghanistan and Iraq*, s. 28–29. Poznámka: CENTCOM je zkratka pro U. S. Central Command, kam spadá také řada sousedních zemí s hlavními cíli operací – Irákem a Afghánistánem.

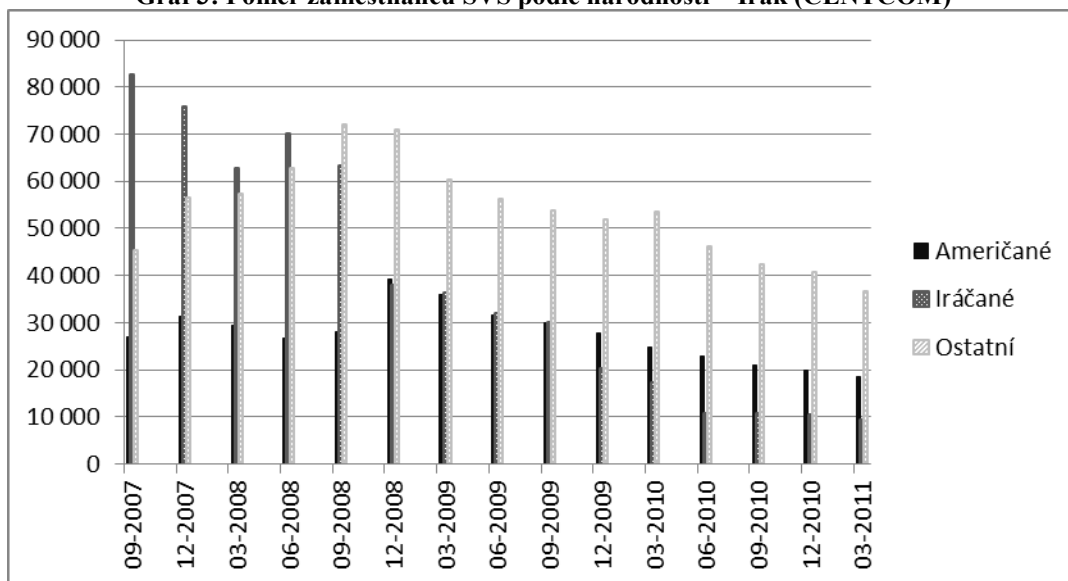
Zajímavé srovnání nabízejí také podrobnější data o zaměstnancích SVS najatých americkou vládou. USA totiž často využívají i místní dodavatele či dodavatele z ostatních zemí (tzv. třetích zemí – tj. ne občanů USA či Iráku a Afghánistánu). Zejména v Afghánistánu je zřetelný trend využívání služeb místních zaměstnanců, přičemž jejich poměr vzhledem k ostatním národnostem zaměstnanců SVS rostl zejména za prezidenta Bushe (viz Graf 2). Lokální dodavatelé hrají nicméně nezastupitelnou roli i za vlády prezidenta Obamy, protože jsou schopni USA pomoci překonávat kulturní bariéry. Zároveň přispívají k soběstačnosti a k postupnému svěřování státní správy do rukou místních lidí. Na druhou stranu s sebou tato praxe přináší i mnohá rizika, která nastiňujeme v následujících odstavcích. V Iráku je opět situace opačná: zde se nejvíce využívá zaměstnanců z třetích zemí, jejichž snižování souvisí pouze s ukončováním operace v Iráku (Graf 3). Jedním z hlavních důvodů využití služeb od SVS zaměstnávajících občany třetích zemí je přitom fakt, že jsou cenově dostupnější.¹⁶

Graf 2: Poměr zaměstnanců SVS podle národnosti – Afghánistán (CENTCOM)

Zdroj: SCHWARTZ, Moshe a SWAIN, Joyprada, *Department of Defense Contractors in Afghanistan and Iraq*, s. 29.

Graf 3: Poměr zaměstnanců SVS podle národnosti – Irák (CENTCOM)

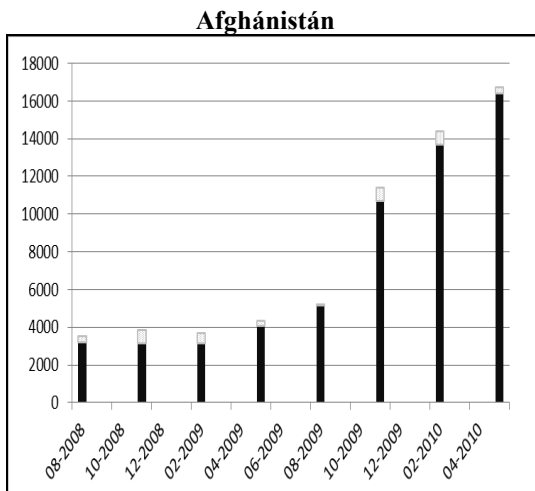
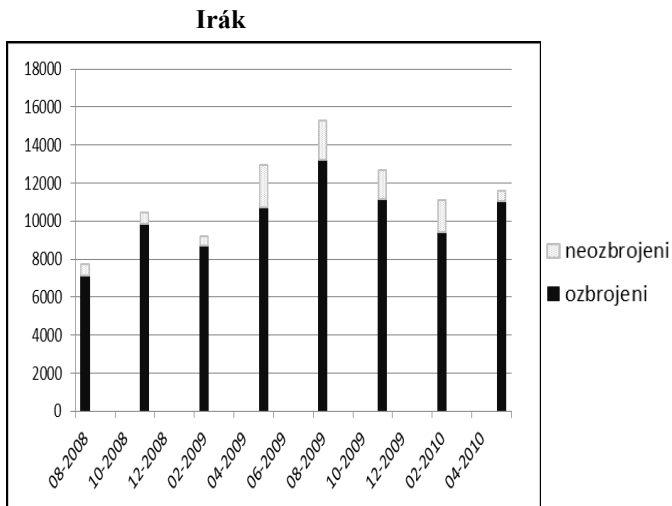

Zdroj: SCHWARTZ, Moshe a SWAIN, Joyprada, *Department of Defense Contractors in Afghanistan and Iraq*, s. 28.

Porovnat můžeme i data o SVS, které poskytují pouze služby typu ostraha osob, budov a konvojů, tj. služby, při kterých jsou zaměstnanci SVS nejčastěji ozbrojeni (v porovnání s jinými poskytovanými službami). I zde se potvrzuje trend přibývání a ubývání nasazených osob na základě navyšování/snižování regulérních armádních kapacit v daných operacích – viz Graf 4, který ukazuje pouze zaměstnance nasazené v rámci bezpečnostních služeb (ostraha osob, budov, konvojů) a jejich vzájemný poměr na základě povolení k užití zbraně. Pro ilustraci o složkách různých druhů služeb také přikládáme Tabulku 1, která demonstruje, jaké služby, v jakém poměru (počet zaměstnanců) a v jakých časových obdobích byly využívány pro operaci v Iráku oběma úřady. Zřetelně zde vidíme, že podpora

na základně je nejvíce využívanou službou a čistě bezpečnostní služby jsou v porovnání s ostatními v menšině. Zároveň je však zajímavé, že poměr bezpečnostních služeb v čase vzrůstal, podpora na základně naopak klesala, ačkoliv obecně došlo k výraznému stahování zaměstnanců jednotlivých SVS. V Iráku se tak jednoznačně ukazuje, že za vlády prezidenta Obamy převládá snaha o urovnání místních poměrů a zajištění bezpečnosti před úplným stažením regulérních ozbrojených sil. Dále je však patrné, že stahování armády, která se na zajišťování bezpečnosti obecně podílí nejvíce, vedlo paradoxně k nasazení jiných sil, které musí bezpečnost zajistit – což jsou právě SVS.

Graf 4: Poměr počtu ozbrojených a neozbrojených zaměstnanců SVS

Zdroj: Program Support – Office of the Deputy Assistant Secretary of Defense, zpracováno z vydaných zpráv za jednotlivá čtvrtletí. Poznámka: Data od 05-2010 zatím nejsou k dispozici. V grafech jsou uvedeni pouze dodavatelé poskytující čistě bezpečnostní služby, tj. ostrahu osob, budov a konvojů. Uvedení zaměstnanci působí pouze v Iráku a Afghánistánu.

Tabulka 1: Počet zaměstnanců SVS v Iráku podle poskytovaných služeb – CENTCOM

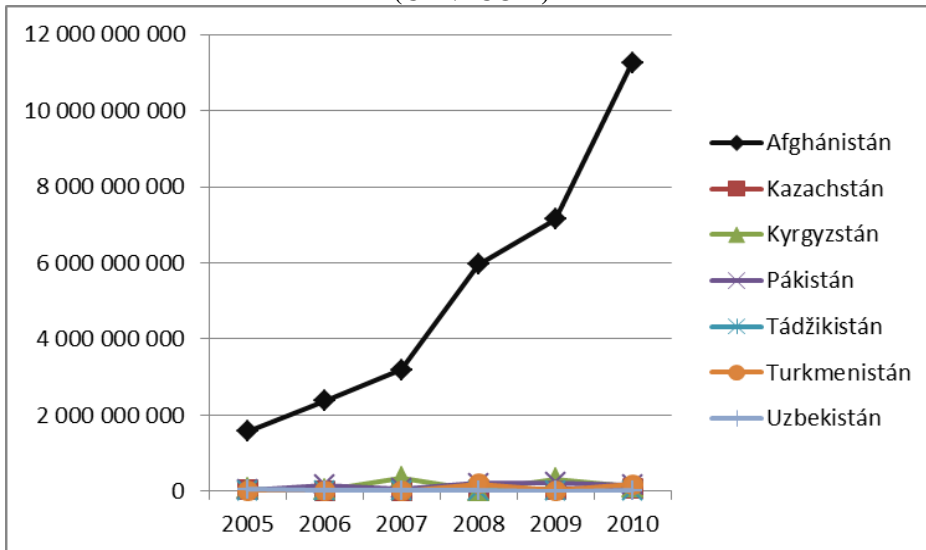
Čtvrtletí	Podpora na základně	Bezpečnost	Překlady a tlumočení	Výstavba	Přeprava	Výcvik	Komunikace	Logistika a údržba	Ostatní
03/08	80 150	7 259	8 136	29 937	7 774	-	5 029	-	11 103
06/08	89 716	9 193	8 399	36 224	7 702	-	4 096	-	7 098
09/08	90 386	12 633	8 798	29 626	7 771	-	3 010	-	11 222
12/08	80 931	8 380	9 268	20 729	6 685	-	700	-	21 357
09/11	77 669	10 422	9 241	19 941	2 383	-	1 460	-	11 494
06/09	71 783	13 145	9 128	10 090	1 616	-	2 183	-	11 761
09/09	65 763	12 684	8 765	9 933	1 375	-	2 983	-	12 228
12/09	61 725	11 095	8 414	3 385	2 060	1 458	2 429	6 085	3 384
03/10	62 295	11 610	7 661	2 171	1 796	918	1 004	3 684	4 322
06/10	49 256	11 413	5 165	1 336	1 782	574	603	488	9 004
09/10	43 759	11 628	4 572	2 753	1 115	626	646	445	8 562
12/10	42 386	12 743	4 432	1 144	1 039	591	527	429	7 851
03/11	38 966	10 448	4 099	858	1 229	599	495	324	7 235

Zdroj: SCHWARTZ, Moshe a SWAIN, Joyprada, *Department of Defense Contractors in Afghanistan and Iraq*, s. 27.

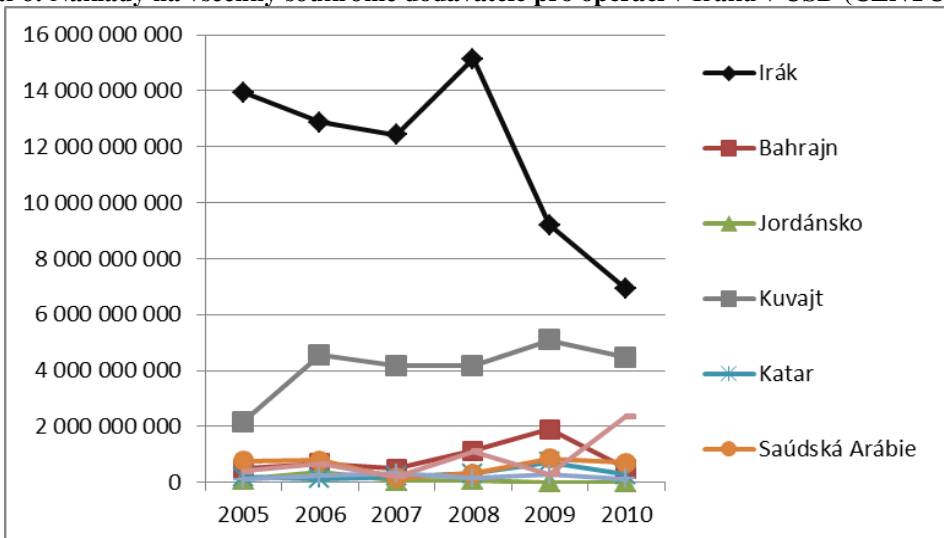
VÝDAJE

Třebaže je obecně primárním cílem outsourcingu služeb SVS snaha ušetřit náklady, realita mnohdy v případě USA svědčí o opaku – obě zkoumané administrativy byly nuceny vypořádat se s rostoucími výdaji na služby SVS.¹⁷ Nepodařilo se totiž doposud uspokojivě vyřešit problém kontroly rozpočtu, který je využíván v rámci zakázek zadaných k realizaci služeb SVS: Bushova ani Obamova administrativa nebyla dosud nikdy schopna přesně doložit, za co jsou peníze konkrétně utráceny. Přitom již od roku 1990, kdy vstoupil v platnost zákon *Chief Financial Officers Act* (CFO Act),¹⁸ který požaduje vedení údajů o nákladech Ministerstva obrany, odpovědní vládní úředníci vydávají sliby, že provedou náležité reformy. Dosud (2011) však k žádné průlomové změně nedošlo, i když již byla přijata další legislativa, která k tomu měla odpovědné úřady donutit (viz část Kontrola a monitoring). Absence spolehlivého sběru dat o jednotlivých výdajích proto i nadále nahrává různým podvodům.¹⁹

Prezident Bush při nástupu do úřadu sliboval snižování vládních nákladů skrze využívání služeb SVS, ve skutečnosti však docházelo vlivem manipulace se zakázkami spíše k pravému opaku: „V době úřadování Bushe ‚stínová vláda‘ soukromých společností pracujících v rámci federální smlouvy explodovala ve své velikosti. Zadávání veřejných zakázek mezi roky 2000 a 2005 se zvýšilo o více než 175 miliard USD, což učinilo z federálních smluv nejrychleji rostoucí složku federálního volného výdaje.“²⁰ Prezident Obama se dle svých slov rovněž snaží o realizaci úsporných opatření, a to i vzhledem ke stávající hospodářské situaci v USA.²¹ V praxi také skutečně usiluje o snižování rozpočtu na obranu,²² na druhé straně však výrazně vzrostlo využívání služeb SVS v rámci operace v Afghánistánu, a reálná míra úspor je proto sporná. Pouze u operace v Iráku lze obecně pozorovat snížení výdajů od roku 2009, což souvisí s Obamovou politikou postupného stahování vojsk, a tedy i nákladů na podpůrné služby SVS.²³ Grafy 5 a 6 ukazují náklady na všechny dodavatele různých typů služeb pro válečné operace v Iráku a Afghánistánu. Finanční náklady zřetelně klesají a stoupají dle nasazeného počtu SVS. Za zmínku stojí pouze Kuvajt, kde jsou finance pro operaci v Iráku jednoznačně vyšší než u ostatních zemí – v Kuvajtu jsou totiž umístěny velké vojenské základny USA, kde je podpora dodavatelů takřka nezbytná. V Camp Arifjanu například americká armáda plně spoléhala na SVS, které opravovaly vozidla používaná v Afghánistánu a Iráku, včetně bojových vozidel Bradley a obrněných transportérů.²⁴

Graf 5: Náklady na všechny soukromé dodavatele pro operaci v Afghánistánu v USD (CENTCOM)

Zdroj: SCHWARTZ, Moshe a SWAIN, Joyprada, *Department of Defense Contractors in Afghanistan and Iraq*, s. 31.

Graf 6: Náklady na všechny soukromé dodavatele pro operaci v Iráku v USD (CENTCOM)

Zdroj: SCHWARTZ, Moshe a SWAIN, Joyprada, *Department of Defense Contractors in Afghanistan and Iraq*, s. 31.

Konkrétní výši cen za služby SVS kromě aktuální bezpečnostní situace ovlivňuje zejména způsob výběrových řízení na státní zakázky. Pokud jsou přidělovány v rámci plné a otevřené soutěže, jsou úřady USA schopny si z více nabídek vybrat tu nejlevnější anebo nejkvalitnější. Za vlády prezidenta Bushe však bylo velké množství zakázek SVS přiděleno v rámci omezené soutěže, či dokonce zcela bez soutěže.²⁵ Konkrétně bylo velmi kritizováno přidělování velkého množství zakázek společnosti Halliburton, která měla skrze svého bývalého výkonného ředitele a tehdejšího viceprezidenta USA Dicka Cheneyho úzké napojení na vládu.²⁶ Prezident Obama sice sliboval, že se bude snažit zpřehledňovat udílení zakázek,²⁷ v praxi nicméně i jeho administrativa stále zadává velké množství

zakázek v nestandardních veřejných soutěžích.²⁸ Obamově administrativě se však alespoň podařilo některé podezřelé zakázky zastavit a objevují se i první pokusy směrem k jejich prošetření.²⁹

Výdaje na služby SVS jsou také ovlivněny lobbingem. SVS se vyplatí do lobbingu investovat, neboť tisíce USD vhodně investovaných do lobbingu se mohou snadno proměnit v miliony USD za nové zakázky. Z tohoto hlediska je nutno konstatovat, že Bushova Republikánská strana měla vždy mnohem více sponzorů z řad SVS než Obamova Demokratická strana.³⁰ Obama se navíc na rozdíl od Bushe proti lobbingu poměrně ostře ohrazuje, a prosazuje proto i nové předpisy. V roce 2009 navrhl omezení lobbingu u dvou klíčových ekonomických programů pro obnovu: *American Recovery and Reinvestment Act* (také známý pod názvem *Stimulus Act*)³¹ a *Emergency Economic Stabilization Act*,³² který obsahuje program pomoci nazvaný Troubled Asset Relief Program (TARP). Zpočátku chtěl Obama lobbistům zakázat účast na zasedáních a vedení rozhovorů s představiteli konkrétních projektů či žadatelů.³³ Kvůli silné kritice návrhů poukazující na jejich protiústavnost však došlo k revidování požadavku na zveřejňování rozhovorů s lobbisty. V roce 2010 pak Obama zakázal vedoucím vládních úřadů a agentur, aby si do poradních orgánů nabírali registrované federální lobbisty. Ve skutečnosti však nejsou všechna pravidla efektivní, neboť v praxi se dají snadno obejít.³⁴ Některé SVS jsou totiž napojené na vládní úřady skrze jejich bývalé zaměstnance, což také značně stěžuje boj s lobbingem.³⁵

Důkazem přetrvávajících problémů je i otevřený dopis, který v listopadu 2010 zaslalo několik vysoce postavených úředníků z Ministerstva obrany a důstojníků armády USA Národnímu výboru pro finanční odpovědnost a reformu. Žádají v něm, aby se kontrola zakázek SVS stala prioritním tématem i vzhledem ke škrtům v rozpočtu Ministerstva obrany.³⁶ Zásadní otázkou podle autorů dopisu je to, jak je možné snížit výdaje na obranu USA, když není vůbec jasné, kam vlastně peníze z rozpočtu Ministerstva obrany putují. Navrhují proto, aby byl rozpočet Ministerstva obrany zamrazen do té doby, než jeho hlavní programy a soukromí dodavatelé projdou auditem. Především jim jde o to, aby se šetřilo v rámci rozpočtu rozumně a pouze poté, až se zjistí konkrétní příčiny plýtvání, které obecně vyplývají ze špatného dozoru nad zakázkami SVS.

REGULACE

Ani v oblasti regulace a tvorby odpovídající legislativy vztahující se na využití služeb SVS není v praxi patrný výrazný přelom mezi administrativami George W. Bushe a Baracka Obamy. Částečně je to dáno i faktem, že legislativa upravující využívání SVS se neustále mění v závislosti na aktuálních problémech. Není proto překvapením, že největší diskuse o této oblasti byla otevřena především v souvislosti s vysokým počtem zakázek pro SVS operující v Iráku a Afghánistánu, kde jejich působení přineslo nemalé problémy.

V době invaze v Iráku v roce 2003 totiž neexistovala jednotná domácí regulační autorita a právní rámec pro činnost SVS. Pravidla, kterými se měly SVS řídit, nebyla stanovena místní legitimní autoritou, ale prozatímní koaliční vládou. V roce 2004 proto bylo určeno, že SVS ani jejich zaměstnanci nebudou spadat pod irácké právo.³⁷ To však ve své podstatě SVS zcela zbavilo odpovědnosti. Již v prvních letech vlády prezidenta Bushe se například jako velmi problematický ukázal fakt, že v USA nebyla v podstatě nijak ošetřena trestní odpovědnost zaměstnanců SVS působících v zahraničí. Jednotný vojenský zákoník *Uniform Code of Military Justice* (UCMJ)³⁸ byl totiž na zaměstnance SVS rozšířen teprve v roce 2007,³⁹ tj. po 65 letech své platnosti.⁴⁰ Ačkoliv se objevily pokusy, jak využít tento zákon na postih zaměstnanců SVS již před rokem 2007, právníci se shodovali, že v tomto směru existovalo velmi málo precedentů.⁴¹ I po roce 2007 jsou ve skutečnosti zaměstnanci SVS stíháni jen velmi zřídka. To se týká i dalších zákonů, včetně například *Military Extraterritorial Jurisdiction Act* (MEJA),⁴² který byl i přes množství podezření z trestných činů pod něj spadajících poprvé použit až v roce 2007.⁴³ Dlouhou dobu se totiž vztahoval pouze na občany USA a na přečiny s trestem ve výši minimálně jednoho roku odnětí svobody; navíc smluvní stranou musely být pouze ozbrojené síly.⁴⁴ Teprve v roce 2007 Sněmovna reprezentantů odsouhlasila, že MEJA se bude vztahovat i na příslušníky jiných států než USA, což byl pravděpodobně i jeden z dalších důsledků incidentů zaměstnanců společnosti Blackwater v Iráku. Zákon MEJA však v praxi nikdy nebyl

za prezidenta Bushe příliš efektivním nástrojem – do konce roku 2008 bylo na jeho základě zahájeno pouhých 50 trestních stíhání.⁴⁵

K ukončení faktické právní imunity SVS působících v Iráku došlo až v důsledku incidentů společnosti Blackwater, které přiměly iráckou vládu k jednoznačnému požadavku, aby i pro zaměstnance SVS platily místní zákony.⁴⁶ Od 1. 1. 2009 se proto soudní příslušnost v Iráku řídí Dohodou o stažení.⁴⁷ Již zmíněným paradoxem byl ovšem fakt, že společnost Blackwater v Iráku i nadále působila, a to i za Obamovy administrativy, pro kterou zde zajišťovala osobní ostrahu amerických diplomatů. Ztrátu licence od irácké vlády totiž Blackwater obešel tím, že se přejmenoval na Xe, ačkoliv jinak vše zůstalo téměř beze změny.⁴⁸ Ze strany vlády USA byla klíčovou komplikací neschopnost najít rychle náhradu za zaměstnance Blackwateru/Xe, kteří se stejně vesměs následně pouze přesunuli do jiných SVS operujících v Iráku.⁴⁹ Podobné kauzy vyvolala společnost Blackwater i v Afghánistánu.⁵⁰

Hlavním problémem regulace SVS najatých USA v období Bushova úřadu však nebyl ani tak nedostatek regulačních opatření samotných, jako především nedostatečný důraz na prosazování jejich naplnění v praxi. Jestliže k nějakému porušení práv SVS a jejich zaměstnanci došlo, pak se od toho americká vláda zpravidla distancovala, protože nechtěla být s pachatelem spojována. Když například v roce 2001 sestřelila společnost Aviation Development Corp., pracující pro CIA, nad Jižní Amerikou letoun s misionářem a jeho sedmiměsíční dcerou – v domnění, že se jedná o pašeráky kokainu – CIA a Ministerstvo zahraničí odmítlo k případu poskytnout jakékoliv informace, čímž znemožnilo vyšetřování případu Kongresem.⁵¹ Podobně se nepodařilo stíhat dokonce ani zaměstnance ze společností CACI International a Titan Incorporated, kteří se spolu s regulárními americkými vojáky podíleli na týrání vězňů ve věznicí Abu Ghraib. Oficiálně totiž úřady USA nemohly dlouho dohledat dokumentace zakázek těchto společností, a tím pádem zjistit specifikaci podmínek poskytovaných služeb.⁵²

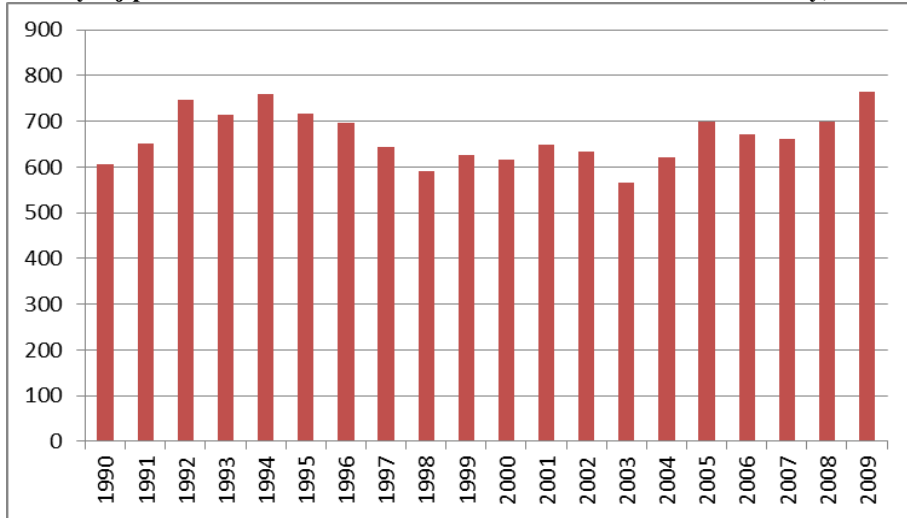
Prezident Obama se sice snaží i o prosazování zcela nových zákonů, nicméně často se mu rovněž nedaří reálnou situaci příliš změnit. Mnohé jeho návrhy totiž buď neprošly schvalovacím procesem, nebo v praxi doposud nepřinesly očekávané změny. Konkrétně Barack Obama například požadoval zvýšení odpovědnosti SVS samotných, stejně jako jejich zaměstnanců, a to již v době svého senátorského mandátu. Už v roce 2007 proto navrhl zákon *Transparency and Accountability in Security Act*, který měl zaručit, že se již zmiňovaný zákon MEJA bude vztahovat na všechny armádní dodavatele. Také zdůrazňoval potřebu vytvořit v rámci Federal Bureau of Investigation (FBI) odbor, který by se zabýval vyšetřováním přímo na místě, kde jsou SVS nasazeny.⁵³ Federální agentury měly mít také povinnost podávat Kongresu zprávy o počtech najatých SVS a jejich zaměstnancích, jejich úmrtích, zraněních a disciplinárních řízeních. Tyto návrhy ovšem nikdy nevyšly v platnost. I za vlády prezidenta Obamy proto dodnes přetrvávají dva staré problémy zákona MEJA. Prvním z nich je fakt, že se stále vztahuje pouze na služby SVS nakoupené Ministerstvem obrany. Mnohé SVS jsou však najaty Ministerstvem zahraničí či dalšími vládními agenturami (například CIA). Druhým problémem je výše hranice pro trestní stíhání, která stále začíná u jednoho roku odnětí svobody. Praktická aplikace MEJA navíc „vyžaduje koordinovaný postup mezi armádou a Ministerstvem spravedlnosti, protože státní zástupci USA jsou ti, kteří v konečném důsledku rozhodují o zahájení trestního stíhání, a musí tudíž vzít v úvahu, zda na zahájení trestního stíhání je dostatek prostředků“.⁵⁴

KONTROLA A MONITORING

Jak již bylo naznačeno v předchozích odstavcích, využití služeb SVS v USA obecně trpí nedostatkem kontroly hned v několika klíčových oblastech: při samotných výběrových řízeních na služby SVS, při uzavírání smluv, při nakládání s přidělenými finančními prostředky a při samotném výkonu služeb. V následujících odstavcích proto zmiňujeme pouze ty nejzásadnější a nebo nejčastěji se vyskytující nedostatky.⁵⁵ Prvním problémem Bushovy administrativy z hlediska kontroly a monitoringu byl již zmíněný fakt, že nebyla schopna ani přesně zjistit, kolik SVS a jejich zaměstnanců vůbec využívá. Neexistovaly totiž žádné pravidelně aktualizované systémy pro sběr těchto dat. Federální systém na sběr dat o nákupech zboží a služeb od dodavatelů (Federal Procurement Data System, FPDS) řada amerických úřadů kritizovala pro nepřesnost, chyby a nedostatečnou detailnost. Ministerstvo

obranu coby jeho největší uživatel a zároveň i největší uživatel služeb SVS údajně mělo i časté problémy s uživatelským rozhraním systému.⁵⁶ Docházelo proto k tomu, že se udělené zakázky překrývaly a dvě či více SVS pracovaly na stejných úkolech.⁵⁷ Náklady na SVS se tak zbytečně zvyšovaly.⁵⁸ Bushova vláda kvůli tomu v některých letech pouze „odhadovala“ celkovou cenu zakázek SVS, ale nebyla schopna ji přesně vyčíslit.⁵⁹ Z toho důvodu byl v období Bushovy administrativy vytvořen další systém na získávání informací o SVS a jejich zaměstnancích – Synchronized Predeployment and Operational Tracker (SPOT). Jeho účelem bylo mimo jiné „zlepšit znalosti bojových velitelů o povaze, rozsahu, schopnostech a riziku u smluvně zajištěné podpory poskytované kontraktory při nepředvídaných, mírových a humanitárních operacích“.⁶⁰ Systém byl však spuštěn až v roce 2007 a v roce 2008 stále obsahoval pouze necelou polovinu počtu všech zaměstnanců SVS, kteří byli ve skutečnosti nasazeni pro operaci v Iráku.⁶¹ Administrativa prezidenta Bushe si navíc velmi často najímala soukromé dodavatele, kteří měli zajistit zboží a služby od dalších soukromých dodavatelů.⁶² Protože dodnes neexistuje žádná databáze, která by sledovala i subdodavatele SVS, není možné detekovat jejich růst a působení – nejsou totiž zanášeni do systému SPOT.

Na specifické problémy se službami SVS v období vlády prezidenta Bushe poukázala zejména zpráva Rozpočtového úřadu Kongresu z roku 2008, která upozornila na následující nedostatky: „[1.] Přidělování zakázek mimo soutěže; [2.] aliance u smluv, které se dají snadno zneužít; [3.] zneužívání pružnosti zakázek; [4.] špatné plánování zakázek; [5.] nedostatečný dohled nad zakázkami; [6.] neoprávněné poplatky; [7.] korupce.“⁶³ Tato zjištění korespondovala s poznatky kongresového Výboru pro vládní reformu, který v roce 2006 ve své zprávě uvedl následující: „Prakticky v každé fázi smluvního procesu došlo k chybám: od přípravy smluv přes zadávání zakázek až po kontrolu, zda dodavatel vrátil nesprávně vyúčtované částky.“⁶⁴ Kontrakty se SVS navíc za prezidenta Bushe uzavíralo nekoordinovaně několik agentur najednou, což dále nahrávalo špatné kontrole.⁶⁵ Podobně problematické bylo i zpětné přezkoumávání zakázek formou auditů, které často probíhaly velmi nestandardně. I Ministerstvo obrany totiž přiznalo, že si není jisto, zda vlastně SVS vykonávaly ty práce, ke kterým je uzavřené smlouvy vázaly.⁶⁶ Kancelář pro kontrolu odpovědnosti vlády při americkém Kongresu také vyjádřila obavy, že úřady nemají dostatek kapacit na kontrolu jednotlivých zakázek z důvodu snižování počtu zaměstnanců. Ačkoliv například od roku 2000 do 2005 vzrostl počet zakázek Ministerstva obrany o 88 %, počet zaměstnanců dohlížejících na jejich plnění zůstal víceméně stejný (viz Graf 7).⁶⁷ Stejně tak má USA nedostatek vhodných osob pro kontrolu dodavatelů v místě operace.⁶⁸ Pravděpodobně i z těchto důvodů docházelo za prezidenta Bushe k praxi najímání SVS za účelem kontroly jiných SVS místo vládních úředníků.⁶⁹ To však s sebou přinášelo paradoxní situaci, kdy úřady musely dohlížet i na ty soukromé společnosti, které měly za úkol kontrolovat jiné soukromé dodavatele.

Graf 7: Vývoj počtu zaměstnanců v auditním oddělení Ministerstva obrany, 1990–2009

Zdroj: Grassley, Charles E. – připraveno zaměstnanci senátora, *Oversight Review of Audit Reporting by the Department of Defense*, s. 10.

V oblasti kontroly a monitoringu SVS tedy prezident Obama po svém předchůdci zdědil poměrně složitou situaci. Bohužel ani jemu se však zatím nepodařilo dosáhnout podstatných změn v této oblasti. Problémy například přetrvávají v implementaci systému SPOT. Informace zde uveřejněné jsou i nadále nesouhrnné, nepřehledné a někdy i nepřesné (viz Tabulka 2).⁷⁰ Jako velmi problematická se jeví zejména evidence údajů o lokálních zaměstnancích SVS, tj. Iráčanech v Iráku či Afgháncích v Afghánistánu. Americké úřady tvrdí, že je těžké tato data evidovat z následujících důvodů: kvůli neustálým změnám v počtech osob podle sezony a fáze projektů; kvůli absenci informací pro zahrnutí osoby do systému; kvůli omezenému přístupu k internetu v Iráku a Afghánistánu.⁷¹ Data v systému nejsou také dostatečně často revidována – v dubnu 2010 bylo například ze systému vyloučeno 56 000 osob, které zde stále figurovaly jako nasazené, přestože už dávno nepůsobily v místech operace.⁷² V systému také panují závažné nedostatky v tom, jaké informace a jakým způsobem lze do něj vkládat. Například velmi důležité údaje o tom, kteří zaměstnanci SVS mají povolení k držení a užití zbraně, nejsou v systému často vůbec zaneseny. Je to i z toho důvodu, že například pro Irák povolení vydává irácká vláda, nikoliv Ministerstvo obrany USA, a proto tyto osoby nejsou často systémem identifikovány jako ozbrojené. Data o jednotlivých zaměstnancích SVS byla také v systému duplicitní, takže se po revizi systému a správném zadání dat v roce 2009 ukázalo, že místy došlo k poklesu počtu osob dodavatelů nasazených v operaci, ačkoliv v praxi jich méně nasazeno nebylo.⁷³

Tabulka 2: Počet osob Ministerstva obrany USA, Ministerstva zahraničí USA a USAID vložených v systému SPOT v porovnání s počty hlášenými přímo úřady k 31. 3. 2009

	SPOT	Průzkumy	Rozdíl mezi SPOT a průzkumy
Ministerstvo obrany	117 301	200 807	83 506
Ministerstvo zahraničí*	7 022	8 971**	1 949
USAID**	445*	16 697	16 252
Celkem	124 768	226 475	101 707

Zdroj: United States Government Accountability Office, *Contingency Contracting*, s. 15.

* Počty ze státního šetření odrážejí počty pracovníků SVS ve SPOT a množství fyzických osob pracujících na základě individuálních smluv o poskytování služeb.

** Data USAID vložená v SPOT systému reflektují pouze Irák, protože agentura nevyužívala systém i pro Afghánistán, zatímco čísla z průzkumu odrážejí pracovníky v obou zemích, včetně těch, kteří pracují na základě individuálních smluv o poskytování služeb.

Prezident Obama také deklaroval, že chce zprůhlednit spolupráci se SVS, a to především zveřejňováním zakázek na internetu. K prvnímu kroku v tomto směru byl nicméně dotlačen již jeho předchůdce Bush, který před svým odchodem z úřadu stihl ještě podepsat zákon *Federal Funding Accountability and Transparency Act (FFATA)*.⁷⁴ Ten spolu s další skupinkou senátorů navrhl Barack Obama v roce 2006 a díky němu vznikly v roce 2007 webové stránky USAspending.gov, kde lze najít odpovědi na otázky typu: kam plynou vládní prostředky, v jakém množství či jakou společností a na co byly využity. Nelze však i nadále dohledat odpovědi na další klíčové otázky typu: proč se vládní agentury rozhodly vybrat konkrétní SVS, zda práce odvedená vybranou SVS byla adekvátní, proč některé SVS opakovaně získávají velké zakázky, proč byly některé služby SVS tak drahé, proč některé SVS musí dále „outsourcovat“ množství služeb či zda skutečně dodavatelé ve stanoveném čase splnili úkoly, za které jim bylo zapláceno.⁷⁵

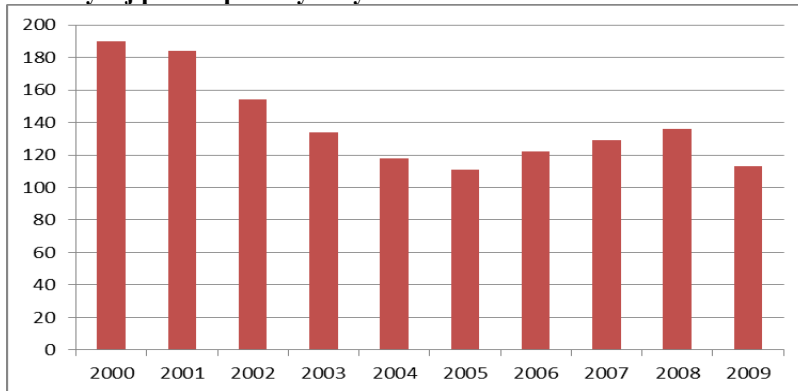
V roce 2008 proto prezident Obama podpořil návrh zákona *Strengthening Transparency and Accountability in Federal Spending Act*,⁷⁶ který vyžadoval, aby vláda poskytovala více informací, než je určeno zákonem FFATA. Konkrétně měly být prostřednictvím webu USAspending.gov zveřejňovány i následující údaje: žádost o předložení návrhu; oznámení o zadání zakázky; aktuální smlouvy; zdokumentovaný rozsah práce; data o udělení zakázek; seznam všech úřadů, které měly co do činění se zakázkou, či nejnižší a nejvyšší nabídnuté ceny.⁷⁷ Návrh zákona však v Kongresu doposud nebyl schválen.⁷⁸ V roce 2009 prezident Obama dále podepsal *Weapons Systems Acquisition Reform Act*,⁷⁹ který má napomoci posílení kontroly nákupu služeb a zboží u Ministerstva obrany. Účelem tohoto zákona je zejména omezit překročení nákladů na SVS dříve, než se zcela vymknou kontrole. Jako jeden z mála prošel tento zákon Sněmovnou i Senátem bez problémů, neboť bylo zjištěno, že 295 miliard USD na 95 programů Ministerstva obrany bylo utraceno překročením rozpočtů.⁸⁰

Obamova administrativa také několikrát signalizovala zájem zvýšit soutěživost ve federálním nákupu a přidělování zakázek SVS.⁸¹ Nesoutěžní zakázky by měly být vyhlašovány pouze za skutečně výjimečných podmínek. Obamovo memorandum ze 4. března 2009 proto pověřilo ředitele Kanceláře managementu a rozpočtu vytvořením směrnic pro řízení vhodného užití a dohledem nad zakázkami s jedním dodavatelem a dalšími typy nesoutěžních zakázek s cílem maximalizovat užití plné a otevřené soutěže. Další memorandum z října 2009 požaduje, aby vládní agentury minimálně o 10 % snížily podíl vyjádřený v USD u nových smluv na finanční rok 2010, které přidělují zakázky bez soutěže či pouze na základě jedné vyžádané cenové nabídky. Dle analýz Kongresové výzkumné služby a dle dostupných informací ze speciálních zasedání různých výborů Kongresu však dosud k výraznějšímu zlepšení v této oblasti nedošlo. Značná část zakázek, z nichž vojenské činily 70 %, byla i v roce 2010 udělena mimo plně otevřené tendry.⁸²

Vzhledem k nedostatům lidských kapacit v kontrolních úřadech již administrativa prezidenta Bushe připravila plán navýšení počtu úředníků zodpovědných za kontrolu zakázek a dodavatelů, který byl však prakticky realizován až v období Obamovy administrativy.⁸³ I nadále nicméně počet státních kontrolorů nebyl adekvátní vůči počtu smluv se SVS, a navíc se vůbec nezvýšil počet zaměstnanců

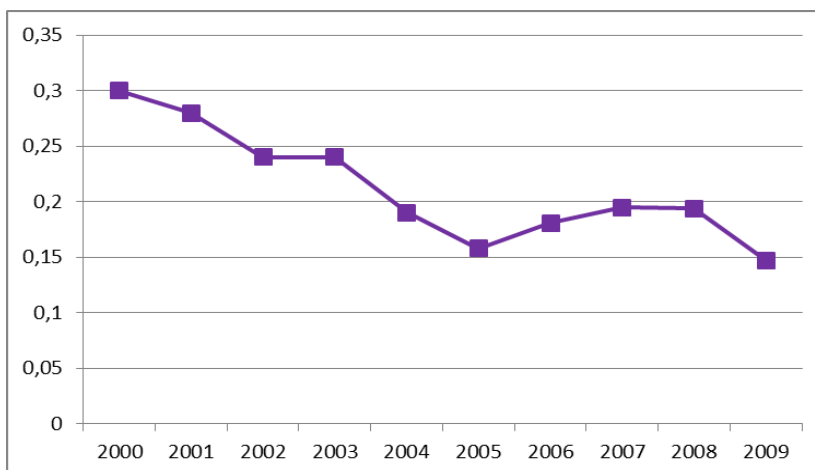
v auditním odboru Ministerstva obrany (viz Graf 8). Ukázalo se také, že problematické je někdy i řízení a efektivita práce samotných úředníků. Nejenže jsou odpovědní úředníci schopni zpracovat stále menší množství zpráv (viz Graf 9), nýbrž ty pak často následně „leží“ na stole jejich řídicích pracovníků několik týdnů, či dokonce několik měsíců, než se s nimi jakkoliv dále pracuje. Některé zprávy pak navíc nebyly zpracovány ani po čtyřech letech od jejich zadání a u dalších trvalo zpracování tak dlouho, že byly nakonec raději zrušeny z důvodu velkých finančních nákladů.⁸⁴ Samotní úředníci však namítají, že ačkoliv pravidelně komunikují se zástupci SVS, nemohou jejich služby pravidelně kontrolovat v místě jejich realizace. Musejí se proto plně spoléhat na informace poskytnuté samotnými SVS a nemají žádné informace o jejich subdodavatelích, protože s nimi ani nejsou v přímém kontaktu. Často si navíc subdodavatel najme dalšího subdodavatele, aniž by o tom primární dodavatel, s kterým má USA uzavřenou smlouvu, vůbec věděl. V tomto směru nedošlo ani za administrativy Baracka Obamy k žádné podstatné změně.⁸⁵

Graf 8: Vývoj počtu zpráv vydaných oddělením auditu Ministerstva obrany

Zdroj: Grassley, Charles E. – připraveno zaměstnanci senátora, Oversight Review of Audit Reporting by the Department of Defense, s. 13 a 14.

Graf 9: Průměrný počet zpráv vypracovaných auditorem Ministerstva obrany

Zdroj: Grassley, Charles E. – připraveno zaměstnanci senátora, Oversight Review of Audit Reporting by the Department of Defense, s. 13 a 14.

ZÁVĚRY VYPLÝVAJÍCÍ Z KOMPARACE ADMINISTRATIV GEORGE W. BUSHE A BARACKA OBAMY

Cílem této studie bylo s využitím metody diachronní komparace odpovědět na otázku, zda a případně k jakým změnám došlo v oblasti využívání SVS v období vlády posledních dvou prezidentů Spojených států amerických. Na základě analýzy výše předložených dat lze konstatovat, že k žádným významným transformacím doposud nedošlo, ačkoliv se v oblasti využití služeb SVS administrativa prezidenta Baracka Obamy vůči své předchůdkyni rétoricky od počátku poměrně jasně vymezovala. Prezident Obama také několikrát projevil snahu se SVS spolupracovat jiným způsobem a některé dílčí změny byly již skutečně realizovány v praxi. Mezi nejvýznamnější změny však patří spíše přesun těžiště masivního využití služeb SVS z Iráku do Afghánistánu, ovšem při zachování jejich celkového objemu. Ani jednomu ze zkoumaných prezidentů se nepodařilo vytvořit ucelený systém regulace SVS, a to i přesto, že zejména za vlády Baracka Obamy roste počet zákonů, které by měly zajistit lepší a transparentnější fungování tohoto odvětví. Paradoxní je především to, že ani Obamova administrativa skoro nepoužívá „[p]rvní a nejjednodušší způsob, jak potrestat kontraktory, [tj.] ukončení jejich smlouvy se státem“⁸⁶ a dále prodlužuje smlouvy či uděluje nové zakázky i některým velmi problematickým společnostem. Mnozí experti proto tvrdí, že stejně jako za vlády prezidenta Bushe i nadále platí, že „[n]ejvětší překážkou není zákon, ale politická vůle“.⁸⁷

Zjištění, že v praxi dosud nedošlo k výrazným změnám ve využívání služeb SVS vládními agenturami USA, je v ostrém kontrastu s tvrzeními současného prezidenta Obamy před jeho vstupem do úřadu i po něm. Je nicméně patrné, že Barack Obama si na rozdíl od George W. Bushe alespoň více uvědomuje mnohá nebezpečí vyplývající z masivního využívání služeb SVS. Právě proto zřejmě stále prohlašuje, že je třeba SVS přimět k větší odpovědnosti a neplýtvat zbytečně finančními prostředky v době rozpočtových škrťů. To lze však v lepším případě považovat pouze za první krok k tomu, aby americká vláda a její ministerstva připravily a implementovaly opatření ke zlepšení situace. Obě zkoumané prezidentské administrativy totiž doposud spíše postupovaly metodou „pokus – omyl“ – strategii a pravidla pro využití služeb SVS vytvářely *ad hoc* a *ex post* na základě mnohdy velmi problematických zkušeností z praxe. Zlepšení celého systému využívání služeb SVS s cílem minimalizovat četné negativní jevy, a naopak maximalizovat dnes mnohdy spíše potencionální výhody je proto i v USA stále v nedohlednu.

POZNÁMKY

¹ V akademické literatuře ani v mezinárodním právu zatím neexistuje konsenzus ohledně definice SVS. Pro potřeby tohoto článku proto přebíráme definici Carlose Ortise: Legálně založená mezinárodní společnost nabízející klientům služby, které zahrnují potenciál k systematickému použití síly vojenskými či paravojenskými prostředky, stejně jako posílení, transfer, zprostředkování, zastrášení či omezení tohoto potenciálu či znalosti nutné k jeho implementaci. ORTIZ, Carlos, *Private armed forces and global security*, s. 48. Více k definiční debatě BUREŠ, Oldřich a NEDVĚDICKÁ, Vendula, *Soukromé vojenské společnosti: Staronoví aktéři mezinárodní bezpečnosti*, kapitola č. 2.

² CARAFANO, James J., *Private Sector, Public Wars*, s. 64. KINSEY, Christopher, *Corporate Soldiers*, s. 1.

³ Více např. v: KINSEY, Christopher, *Corporate Soldiers*. SINGER, Peter W., *Corporate Warriors*.

⁴ CARAFANO, James J., *Private Sector, Public Wars*. ISENBERG, David, *Shadow Force*.

⁵ SINGER, Peter W., *Corporate Warriors*, s. 91.

⁶ CAHLINK, George, *Army of Contractors*. SINGER, Peter W., *Corporate Warriors*.

⁷ BELASCO, Amy, *Trop Levels in the Afghan and Iraq Wars, FY2001-FY2012* [online].

⁸ SCHWARTZ, Moshe, *Department of Defense Contractors in Iraq and Afghanistan* [online], s. 9.

⁹ United States Government Accountability Office, *Rebuilding Iraq* [online], s. 2. HUNTER, Carrie a GOURE, Daniel, *Contractors on the Battlefield* [online], s. 4.

¹⁰ FELLER, Ben, *Obama sets firm Iraq withdrawal* [online].

¹¹ *France 24*, *UN maps show security worsening in Afghanistan* [online]. The International Council on Security Development, *Eight Years after 9/11 Taliban now have a permanent presence in 80% of Afghanistan* [online].

¹² SCAHILL, Jeremy, *Obama Will Not 'Rule Out' Private Security Contractors in Iraq* [online].

¹³ *Guardian*, *US security firm mired in Iraq controversy changes its name* [online].

-
- ¹⁴ MCELHATTON, Jim, Exclusive: New Deal for Blackwater [online].
- ¹⁵ WILLIAMS, Timothy, U.S. Won't Renew Blackwater's Contract in Iraq [online]. *CBS News*, Iraq to Blackwater [online].
- ¹⁶ Congressional Budget Office, Contractors' Support of U.S. Operations in Iraq [online]. SCHWARTZ, Moshe, Department of Defense Contractors in Iraq and Afghanistan [online], s. 9. ADUSD, Contractor Support of U.S. Operations in USCENTCOM AOR, Iraq, and Afghanistan [online], s. 1–2.
- ¹⁷ Center for Strategic & International Studies, Contracting for Operations in Iraq and Afghanistan (11/05/2009) [online]. GRASSO, Valerie B., Defense Logistical Support Contracts in Iraq and Afghanistan [online]. United States House of Representatives Committee on Government Reform – Minority Staff Special Investigations Division. Dollars, Not Sense [online].
- ¹⁸ *Chief Financial Officers Act*, November 15, 1990, Public Law 101-576.
- ¹⁹ GRASSLEY, Charles E. a kol. autorů. Oversight Review of Audit Reporting by the Department of Defense [online].
- ²⁰ United States House of Representatives Committee on Government Reform – Minority Staff Special Investigations Division, Dollars, Not Sense [online], s. i.
- ²¹ JAMES, Cassandra, President Obama Takes on the Defense Contractors [online]. LENDMAN, Stephen, Outsourcing War [online].
- ²² SILVA, Mark, Obama backs legislative targeting defense contracting reform [online].
- ²³ BELASCO, Amy, The Cost of Iraq, Afghanistan, and Other Global War on Terror Operations Since 9/11 [online].
- ²⁴ SCHWARTZ, Moshe a SWAIN, Joyprada, Department of Defense Contractors in Afghanistan and Iraq [online], s. 4.
- ²⁵ United States House of Representatives Committee on Government Reform – Minority Staff Special Investigations Division, Dollars, Not Sense [online].
- ²⁶ United States House of Representatives Committee on Government Reform – Minority Staff Special Investigations Division, Dollars, Not Sense [online], s. 6. VELRÖY, André a POLITI, Daniel, Halliburton Contracts Balloon. Despite being an Investigative cloud, company gets \$4.3 billion in 2003 [online]. BUZENBERG, Bill, Baghdad Bonanza: The Top 100 Private Contractors in Iraq and Afghanistan, 2004–2006 [online].
- ²⁷ JAMES, Cassandra, President Obama Takes on the Defense Contractors [online].
- ²⁸ MANUEL, Kate M., Competition in Federal Contracting: An Overview of the Legal Requirements [online].
- ²⁹ GEARAN, Anne, Gates Announces Major Cuts in Military Spending [online]. HEDGPETH, Dana, Defense secretary's planned cuts upset investors and defense contractors [online].
- ³⁰ Halliburton Watch, Payback: 99 percent of political donations from Halliburton's board of directors go to Republicans [online]. BRYCE, Johnson, The Candidate From Brown and Root [online]. ROSEMANN, Nils, The Privatization of Human Rights Violations – Business' Impunity or Corporate Responsibility? [online]. ROHRLICH, Justin, For Defense Contractors, the Lobbyists Still Rule [online].
- ³¹ *American Recovery and Reinvestment Act*, February 17, 2009, Public Law 111-5, S. 115.
- ³² *Emergency Economic Stabilization Act*. October 3, 2008. Public Law 110-343. S. 3765.
- ³³ MINOR, William H., Regulatory: President Obama's Policies on Lobbyists [online].
- ³⁴ Ibid. CARNEY, Timothy P., Obama makes a mockery of his own lobbyist ban [online].
- ³⁵ Nechvalně proslulá je například pozice viceprezidenta Dicka Cheneyho v Bushově úřadě. Obama oproti tomu například na pozici náměstka ministra obrany zaměstnal Williama J. Lynna, bývalého lobbistu dodavatele zbraní Raytheon.
- ³⁶ Autory jsou: Thomas Christie, Pierre M. Sprey, David Evans, Franklin C. Spinney, GI Wilson, Winslow T. Wheeler, Douglas Macgregor, Donald Vandergriff. November 15. 2010. Nalezeno na: CDI Cebter for Defense Information [online].
- ³⁷ *Coalition Provisional Authority Order Number 17: Status of the Coalition, Foreign Liaison Missions, Their Personnel and Contractors*. Rezoluce 1483.
- ³⁸ *Uniform Code of Military Justice*, 1951 (pozdější znění 2007), Public Law 81–506, S. 109.
- ³⁹ KRISHNAN, Armin. *War as business*.
- ⁴⁰ Defence Tech, The Law Catches Up To Private Militaries [online].
- ⁴¹ BLAKELY, Gregg, Marketized Soldiering [online].
- ⁴² *Military Extraterritorial Jurisdiction Act*, 2000, Public Law 106-523, S. 2488.
- ⁴³ MATTHEWS, Williams, New Law Subjects Contractors to Military Justice [online].
- ⁴⁴ KRISHNAN, Armin. *War as business*.

- ⁴⁵ ORTIZ, Carlos, *Private armed forces and global security*, s. 144. Prvním sledovaným případem byl soud s pěti zaměstnanci společnosti Blackwater, kteří střelbou zabili 17 civilistů na iráckém náměstí. *The New York Times*, U.S. Opens Way for Trial of 6 Blackwater Guards [online].
- ⁴⁶ RISEN, James, End of Immunity Worries U.S. Contractors in Iraq [online].
- ⁴⁷ *Agreement Between the United States of America and the Republic of Iraq on the Withdrawal of United States Forces from Iraq and the Organization of Their Activities during Their Temporary Presence in Iraq*.
- ⁴⁸ LEE, Matthew a BAKER, Mike, Blackwater Continues Iraq Operations Without Licence [online].
- ⁴⁹ *MSNBC*, No license, but Blackwater is still in Iraq [online].
- ⁵⁰ *CNN*, US concerned over Afghan ban of security contractors [online]. RUBIN, Alissa J., Karzai Delays Order to Ban Private Security Companies [online].
- ⁵¹ YEOMAN, Barry, Soldiers of Good Fortune [online].
- ⁵² HOLMQVIST, Caroline, Private Security Companies: The Case for Regulation [online], s. 38.
- ⁵³ ORTIZ, Carlos, *Private armed forces and global security*, s. 144.
- ⁵⁴ ISENBERG, David, Riding Herd on Cowboys in the Middle East [online].
- ⁵⁵ Více o kontrole a monitoringu SVS: NEDVĚDICKÁ, Vendula. Kontrola a monitoring soukromých vojenských společností: Spojené státy americké 2001–2011.
- ⁵⁶ Congressional Budget Office. Contractors' Support of U.S. Operations in Iraq [online], s. 4–5.
- ⁵⁷ HUTTON, John P., Contingency Contracting [online], s. 1.
- ⁵⁸ WALKER, David M., DOD Acquisitions [online].
- ⁵⁹ WOOD, David, Some of Army's Civilian Contractors Are No-Shows in Iraq [online].
- ⁶⁰ Business Transformation Agency, DBSAE – Synchronized Pre-Deployment and Operational Tracker [online].
- ⁶¹ Congressional Budget Office, Contractors' Support of U.S. Operations in Iraq [online], s. 8.
- ⁶² United States House of Representatives, Committee on Government Reform – Minority Staff. Dollars, Not Sense [online].
- ⁶³ *Ibid*, s. 7.
- ⁶⁴ United States House of Representatives, Committee on Government Reform – Minority Staff, Dollars, Not Sense [online], s. 4.
- ⁶⁵ WARNER, John a HUNTER, Duncan, Contract Management [online], s. 21–22.
- ⁶⁶ *Ibid*, s. 29.
- ⁶⁷ WARNER, John a HUNTER, Contract Management [online], s. 8.
- ⁶⁸ SCHINASI, Katrine V., Defense Acquisitions [online].
- ⁶⁹ DICKINSON, Laura A. *Outsourcing War & Peace*.
- ⁷⁰ Business Transformation Agency, DBSAE – Synchronized Pre-Deployment and Operational Tracker [online], s. 1.
- ⁷¹ *Ibid*, s. 1. HUTTON, John P., Contingency Contracting [online], s. 6–7.
- ⁷² United States Government Accountability Office, Iraq and Afghanistan [online], s. 11–15.
- ⁷³ HUTTON, John P., Contingency Contracting [online], s. 6.
- ⁷⁴ *Federal Funding Accountability and Transparency Act*, September 26, 2006., Public Law 109-282, S. 2590.
- ⁷⁵ *OMB Watch, Posting Federal Contracts Online* [online].
- ⁷⁶ *Strengthening Transparency and Accountability in Federal Spending*. June 3, 2008. S.3077.
- ⁷⁷ *Ibid*. The National Association of State Auditors [online].
- ⁷⁸ The Library of Congress, *Strengthening Transparency and Accountability in Federal Spending Act of 2008*.
- ⁷⁹ *Weapons Systems Acquisition Reform Act*, May 22, 2009, Public Law 111–23, S. 1704.
- ⁸⁰ CBS News, Obama Signs Defense Spending Reform Bill [online].
- ⁸¹ MANUEL, Kate M., Competition in Federal Contracting [online], s. 27.
- ⁸² *Ibid*, s. 3.
- ⁸³ Inspector General. Department of Defense, Department of Defense Inspector General Growth Plan for Increasing Audit and Investigative Capabilities, Fiscal Years 2008–2015 [online], s. 10.
- ⁸⁴ Grassley, Charles E. – připraveno zaměstnanci senátora, Oversight Review of Audit Reporting by the Department of Defense [online], s. 12–15.
- ⁸⁵ TIERNEY, John F. a kol., Warlord, Inc. [online]
- ⁸⁶ BLAKELY, Gregg, Marketized Soldiering [online], s. 37.
- ⁸⁷ BARRET, Barbara, Rights group slams U.S. over private security contractors in Iraq [online].

LITERATURA

- [1] ADUSD. February 2009. Contractor Support of U.S. Operations in USCENTCOM AOR, Iraq, and Afghanistan [online]. Washington D.C.: ADUSD. [cit. 2010-09-12]. Dostupný z WWW: http://s3.amazonaws.com/publicassets/contractors/adusd_active_contractors_feb2009.pdf.
- [2] *Agreement Between the United States of America and the Republic of Iraq on the Withdrawal of United States Forces from Iraq and the Organization of Their Activities during Their Temporary Presence in Iraq* [online]. November 17, 2008. [cit. 2011-02-04]. Dostupný z WWW: http://www.usace.army.mil/CEHR/Documents/COALITION_PROVISIONAL.pdf.
- [3] *American Recovery and Reinvestment Act*. February 17, 2009. Public Law 111-5. S. 115.
- [4] AVANT, Deborah D. 2007. Contracting for Services in U.S. Military Operations. *Political Science & Politics*, roč. 40, č. 3: 457–460.
- [5] BARRET, Barbara. 2008. Rights group slams U.S. over private security contractors in Iraq. *McClatchy Newspaper* [online]. January 16. [cit. 2011-01-08]. Dostupný z WWW: <http://www.mcclatchydc.com/2008/01/16/24885/rights-group-slams-us-over-private.html>.
- [6] *BBC News*. 2010. Blackwater fined \$42m for braking US export laws [online]. August 24. [29.02.2011]. Dostupný z: <http://www.bbc.co.uk/news/business-11071717>.
- [7] BELASCO, Amy. 2009. Trop Levels in the Afghan and Iraq Wars, FY2001-FY2012: Cost and Other Potential Issues [online]. Washington, DC: Congressional Research Service. [cit. 2011-02-26]. Dostupný z WWW: <http://www.fas.org/sgp/crs/natsec/R40682.pdf>. R40682.
- [8] BELASCO, Amy. 2010. The Cost of Iraq, Afghanistan, and Other Global War on Terror Operations Since 9/11 [online]. Washington D.C.: Congressional Research Service. [cit. 2010-12-01]. Dostupný z WWW: <http://www.fas.org/sgp/crs/natsec/RL33110.pdf>.
- [9] BLAKELY, Gregg. 2006. Marketized Soldiering: How Private Military Companies Challenge Global Governance, Erode Accountability and Exacerbate Conflict [online]. Magisterská práce. Simon Fraser University, Department of Political Science. [cit. 2011-02-26]. Dostupný z WWW: <http://ir.lib.sfu.ca/retrieve/4187/etd2603.pdf>.
- [10] BRODER, John M. 2007. Report Says Firm Sought to Cover Up Iraq Shootings. *The New York Times* [online]. October 2. [cit. 2010-03-03]. Dostupný z WWW: <http://www.nytimes.com/2007/10/02/washington/02blackwater.html>.
- [11] BRYCE, Johnson. 2000. The Candidate From Brown and Root. *Weekly Wire* [online]. August 28. [cit. 2010-08-15]. Dostupný z WWW: http://weeklywire.com/ww/08-28-00/austin_pols_feature2.html.
- [12] BUREŠ, Oldřich a NEDVĚDICKÁ, Vendula. 2011. *Soukromé vojenské společnosti: Staronovi aktéři mezinárodní bezpečnosti*. Plzeň: Aleš Čeněk. ISBN 978-80-7380-350-6.
- [13] Business Transformation Agency. February 2010. DBSAE – Synchronized Pre-Deployment and Operational Tracker [online]. [cit. 2010-12-20]. Dostupný z WWW: http://www.bta.mil/products/DBSAE_Portfolio/onepage/SPOT.pdf.
- [14] BUZENBERG, Bill. Baghdad Bonanza: The Top 100 Private Contractors in Iraq and Afghanistan, 2004–2006 [online]. The Center for Public Integrity. [cit. 2010-11-11]. Dostupný z WWW: <http://projects.publicintegrity.org/wowII/>.
- [15] CAHLINK, George. 2002. Army of Contractors. *Government Executive Magazine* [online], February 1. [cit. 2011-07-07]. Dostupný z WWW: <http://www.govexec.com/features/0202/0202s5.htm>.
- [16] CARAFANO, James J. 2008. *Private Sector, Public Wars: Contractors in Combat – Afghanistan, Iraq, and Future Conflicts*. Westport: Praeger Security International. ISBN-13: 978-0-275-99478-5.

- [17] CARNEY, Timothy P. 2010. Obama makes a mockery of his own lobbyist ban. *The Examiner* [online]. February 3. [cit. 2010-12-03]. Dostupný z WWW: <http://washingtonexaminer.com/politics/obama-makes-mockery-his-own-lobbyist-ban>.
- [18] CBS News. 2009. Obama Signs Defense Spending Reform Bill [online]. May 22. [cit. 2010-12-23]. Dostupný z WWW: http://www.cbsnews.com/8301-503544_162-5033326-503544.html.
- [19] CBS News. 2010. Iraq to Blackwater: Get Out [online]. February 2. [cit. 2010-08-22]. Dostupný z WWW: <http://www.cbsnews.com/stories/2010/02/10/world/main6194703.shtml>.
- [20] Center for Strategic & International Studies. Contracting for Operations in Iraq and Afghanistan (11/05/2009) [online]. [cit. 2011-09-26]. Dostupný z WWW: http://csis.org/files/publication/091105_DIIG_Current_Issues_n17.pdf.
- [21] *Chief Financial Officers Act*. November 15, 1990. Public Law 101-576.
- [22] CNN. 2010. US concerned over Afghan ban of security contractors [online]. October 22. [cit. 2011-02-29]. Dostupný z WWW: <http://afghanistan.blogs.cnn.com/2010/10/22/us-concerned-over-afghan-ban-of-security-contractors/>.
- [23] *Coalition Provisional Authority Order Number 17: Status of the Coalition, Foreign Liaison Missions, Their Personnel and Contractors*. 2003.
- [24] Committee on Oversight and Government Freedom. June 2006. Dollars, Not Sense: Government Contracting Under the Bush Administration [online]. [cit. 2010-12-01]. Dostupný z WWW: <http://www.halliburtonwatch.org/reports/waxman0606.pdf>.
- [25] Congressional Budget Office. August 2008. Contractor's Support of U.S. Operations in Iraq [online]. Washington D.C.: Congressional Budget Office. [cit. 2010-11-12]. Dostupný z WWW: <http://www.cbo.gov/ftpdocs/96xx/doc9688/08-12-IraqContractors.pdf>. Pub. no. 3053.
- [26] *Defence Tech*. The Law Catches Up To Private Militaries [online]. [cit. 2009-03-25]. Dostupný z WWW: <http://www.defensetech.org/archives/003123.html>.
- [27] DICKINSON, Laura A. 2011. *Outsourcing War & Peace: Preserving Public Values in a World of Privatized Foreign Affairs*. New Haven and London: Yale University Press. ISBN 0300144865.
- [28] Dopis adresovaný National Commission on Fiscal Responsibility and Reform, Erskine Bowles. Autory jsou: Thomas Christie, Pierre M. Sprey, David Evans, Franklin C. Spinney, GI Wilson, Winslow T. Wheeler, Douglas Macgregor, Donald Vandergriff. November 15. 2010. Nalezeno na: CDI Center for Defense Information. 2010. New Letter to Deficit Commission on DOD Budget [online]. November 19. [cit. 2010-12-24]. Dostupný z WWW: http://www.cdi.org/program/document.cfm?DocumentID=4628&from_page=../index.cfm.
- [29] *Emergency Economic Stabilization Act*. October 3, 2008. Public Law 110-343. S. 3765.
- [30] *Federal Funding Accountability and Transparency Act*, September 26, 2006.. Public Law 109-282. S. 2590.
- [31] FELLER, Ben. 2009. Obama sets firm Iraq withdrawal. *The Detroit News* [online]. February 28. [2010-08-22]. Dostupný z WWW: <http://www.detroitnews.com/article/20090228/POLITICS/902280332/Obama+sets+firm+Iraq+with+drawal>.
- [32] *France 24*. 27 December 2010. UN maps show security worsening in Afghanistan: report [online]. [cit. 2011-09-30]. Dostupný z WWW: <http://www.france24.com/en/20101227-un-maps-show-security-worsening-afghanistan-report-0>.
- [33] GEARAN, Anne. 2010. Gates Announces Major Cuts in Military Spending. *Associated Press* [online]. August 10. [cit. 2010-12-09]. Dostupný z WWW: http://www.boston.com/news/nation/washington/articles/2010/08/10/gates_announces_major_cuts_in_military_spending/.
- [34] GRASSLEY, Charles E. a kol. autorů. 2010. Oversight Review of Audit Reporting by the Department of Defense [online]. Washington D.C.: Office of Inspector General.

- [cit. 2010-12-23]. Dostupný z WWW: <http://grassley.senate.gov/about/upload/Defense-09-15-10-Oversight-Review-of-OIG-Audit.pdf>.
- [35] GRASSO, Valerie B. September 2010. Defense Logistical Support Contracts in Iraq and Afghanistan: Issues for Congress [online]. Washington D.C.: Congressional Research Service. [cit. 2010-12-03]. Dostupný z WWW: <http://www.fas.org/sgp/crs/natsec/RL33834.pdf>. RL33834.
- [36] *Guardian*. 2009. US Security Firm Mired in Iraq Controversy Changes its Name [online]. February 13. [cit. 2010-07-21]. Dostupný z WWW: <http://www.guardian.co.uk/world/2009/feb/13/blackwater-changes-name-xe>.
- [37] *Halliburton Watch*. 2004. Payback: 99 percent of political donations from Halliburton's board of directors go to Republicans [online]. August 3. [cit. 2010-08-16]. Dostupný z WWW: http://www.halliburtonwatch.org/news/board_political_donations.html.
- [38] HEDGPETH, Dana. 2010. Defense secretary's planned cuts upset investors and defense contractors. *The Washington Post* [online]. August 11. [cit. 2010-12-09]. Dostupný z WWW: <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2010/08/10/AR2010081006290.html>.
- [39] HELLER, Joseph, 1996. *Hlava XXII*. Praha: BB art. ISBN 80-86070-08-5.
- [40] HOLMQVIST, Caroline. 2005. Private Security Companies, The Case for Regulation. *SIPRI* [online]. Policy Paper no. 9. [cit. 2011-02-22]. Dostupný z WWW: <http://books.sipri.org/files/PP/SIPRIPP09.pdf>.
- [41] HUNTER, Carrie a GOURE, Daniel. February 2007. Contractors on the Battlefield [online]. Arlington: Lexington Institute. [cit. 2011-10-02]. Dostupný z WWW: http://usiraq.procon.org/sourcefiles/Contractors_On_The_Battlefield.pdf.
- [42] HUTTON, John P. 2009. Contingency Contracting DOD, State, and USAID Are Taking Actions to Track Contracts and Contractor Personnel in Iraq and Afghanistan [online]. Washington D.C.: United States Government Accountability Office. [cit. 2010-12-22]. Dostupný z WWW: <http://www.gao.gov/new.items/d09538t.pdf>. GAO/09/538T.
- [43] Inspector General. Department of Defense. 2008. Department of Defense Inspector General Growth Plan for Increasing Audit and Investigative Capabilities, Fiscal Years 2008–2015 [online]. Washington D.C.: Inspector General. Department of Defense. March 31. [cit. 2010-12-23]. Dostupný z WWW: <http://www.fas.org/irp/agency/dod/ig-growth.pdf>.
- [44] ISENBERG, David. 2008. *Shadow Force: Private Security Contractors in Iraq*. US: Praeger Security International. ISBN 978-0-275-99633-8.
- [45] ISENBERG, David. 2010. Riding Herd on Cowboys in the Middle East. *The Huffington Post* [online]. August 15. [cit. 2011-01-06]. Dostupný z WWW: http://www.huffingtonpost.com/david-isenberg/riding-herd-on-cowboys-in_b_682616.html.
- [46] JAMES, Cassandra. 2009. President Obama Takes on the Defense Contractors; 'We're Spending Money on Things We Don't Need'. *Associated Content from Yahoo* [online]. March 5. [cit. 2010-12-10]. Dostupný z WWW: http://www.associatedcontent.com/article/1534171/president_obama_takes_on_the_defense.htm?cat=9.
- [47] KINSEY, Christopher. 2006. *Corporate Soldiers and International Security: The Rise of Private Military Companies*. London: Routledge. ISBN10: 0-415-36583-X.
- [48] KRISHNAN, Armin. 2008. *War as Business: Technological Change and Military Service Contracting*. Aldershot: Ashgate Publishing Ltd. ISBN 978-0-7546-7167-1.
- [49] LEE, Matthew a BAKER, Mike. 2009. Blackwater Continues Iraq Operations Without Licence. *The Huffington Post* [online]. April 20. [cit. 2011-02-29]. Dostupný z WWW: http://www.huffingtonpost.com/2009/04/20/blackwater-continues-iraq_n_189116.html.
- [50] LEHNARDT, Chia. 2007. Private Military Companies and State Responsibility. In *From Mercenaries to Market: The Rise and Regulation of Private Military Companies*, edited by Simon Chesterman and Chia Lehnard, 139–157. Oxford: Oxford University Press. ISBN 0199563996.

- [51] MANUEL, Kate M. 2010. Competition in Federal Contracting: An Overview of the Legal Requirements [online]. Washington D.C.: *Congressional Research Service*. January 21. [cit. 2011-01-18]. Dostupný z WWW: <http://www.policyarchive.org/handle/10207/bitstreams/18656.pdf>. R40516.
- [52] MATTHEWS, Williams. 2007. New Law Subjects Contractors to Military Justice. *Federal Times* [online]. January 5. [cit. 2009-03-23]. Dostupný z WWW: <http://www.federaltimes.com/index.php?S=2464127>.
- [53] MCELHATTON, Jim. 2009. Exclusive: New Deal for Blackwater. *The Washington Post* [online]. March 17. [cit. 2010-08-22]. Dostupný z WWW: <http://www.washingtontimes.com/news/2009/mar/17/new-deal-for-blackwater-bucks-decision-by-iraq/>.
- [54] *Military Extraterritorial Jurisdiction Act*, 2000. Public Law 106-523. S. 2488.
- [55] MILLER, Christian T. July 4, 2007. Contractors outnumber troops in Iraq. *Los Angeles Times* [online]. [cit. 2011-02-27]. Dostupný z : <http://articles.latimes.com/2007/jul/04/nation/na-private4>.
- [56] MINOR, William H. 2010. Regulatory: President Obama's Policies on Lobbyists. *Inside Counsel* [online]. December 29. [cit. 2010-12-03]. Dostupný z WWW: <http://www.insidecounsel.com/Exclusives/2010/12/Pages/Regulatory-President-Obamas-Policies-on-Lobbyists.aspx>.
- [57] *MSNBC*. 2009. No license, but Blackwater is still in Iraq. *Associated Press* [online]. August 20. [cit. 2011-01-04]. Dostupný z WWW: http://www.msnbc.msn.com/id/30312789/ns/world_news-mideast/n_africa/.
- [58] NEDVĚDICKÁ, Vendula. 2011. Kontrola a monitoring soukromých vojenských společností: Spojené státy americké 2001–2011. In *Bezpečnostní výzvy na prahu nové dekády*, ed. Oldřich Bureš, 101–122. Praha: Metropolitní univerzita Praha. ISBN 978-80-86855-70-7.
- [59] *Novinky*. 2010. Kolonu NATO napadli u Islámábádu, útoky mají přinést Tálibánu výpalné [online]. 9. června. [cit. 2010-10-08]. Dostupný z WWW: <http://www.novinky.cz/zahranicni/svet/202725-kolonu-nato-napadli-u-islamabadu-utoky-maji-prinest-talibanu-vypalne.html>.
- [60] OMB Watch. 2010. Posting Federal Contracts Online: The Next Step in Contracting Transparency? [online]. September 14. [cit. 2010-12-20]. Dostupný z WWW: <http://www.ombwatch.org/node/11271>.
- [61] ORTIZ, Carlos. 2010. *Private Armed Forces and Global Security: A Guide to the Issues*. Santa Barbara, Denver, Oxford: Praeger. ISBN 978-0-313-35592-9
- [62] Program Support – Office of the Deputy Assistant Secretary of Defense. CENTCOM: Quarterly Contractor Census Reports [online]. [cit. 2011-10-02]. Dostupný z WWW: http://www.acq.osd.mil/log/PS/CENTCOM_reports.html.
- [63] RISEN, James. 2008. End of Immunity Worries U.S. Contractors in Iraq. *The New York Times* [online]. November 30. [cit. 2011-02-29]. Dostupný z WWW: <http://www.nytimes.com/2008/12/01/world/middleeast/01contractors.html>.
- [64] ROHRLICH, Justin. 2010. For Defense Contractors, the Lobbyists Still Rule. *Minyanville* [online]. February 12. [cit. 2010-12-10]. Dostupný z WWW: <http://www.minyanville.com/businessmarkets/articles/defense-contractors-lobbyists-military-generals-mentors/2/12/2010/id/26838>.
- [65] ROSEMANN, Nils. 2005. The Privatization of Human Rights Violations – Business' Impunity or Corporate Responsibility?, The Case of Human Rights Abuses and Torture in Iraq. *Non-State Actors and International Law*, č. 5: 77–100. ISSN 15677125.

- [66] RUBIN, Alissa J. 2010. Karzai Delays Order to Ban Private Security Companies. *The New York Times* [online]. October 27. [cit. 2011-02-29]. Dostupný z WWW: <http://www.nytimes.com/2010/10/28/world/asia/28afghan.html>.
- [67] SCAHILL, Jeremy. 2008. Obama Will Not 'Rule Out' Private Security Contractors in Iraq. *The Nation* [online]. March 6. [cit. 2010-08-22]. Dostupný z WWW: <http://www.infowars.com/obama-will-not-rule-out-private-security-contractors-in-iraq/>.
- [68] SCHINASI, Katrine V. 2007. Defense Acquisitions: DOD Needs to Exert Management and Oversight to Better Control Acquisition of Services. Washington D.C.: United States of Government Accountability Office [online]. [cit. 2010-12-21]. Dostupný z WWW: <http://www.dtic.mil/cgi-bin/GetTRDoc?Location=U2&doc=GetTRDoc.pdf&AD=ADA460660.GAO-07-359T>.
- [69] SCHOONER, Steven L. a SWAN, Collin D. September 2010. Contractors and the Ultimate Sacrifice. *Service Contractor* [online]. Professional Services Council. [cit. 2010-09-29]. Dostupný z WWW: http://www.pscouncil.org/Content/NavigationMenu/Publications/ServiceContractorMagazine/SC_SEPT2010_Web.pdf#page=16.
- [70] SCHWARTZ, Moshe a SWAIN, Joyprada. May 13, 2011. Department of Defense Contractors in Afghanistan and Iraq: Background Analysis [online]. Washington D.C.: Congressional Research Service. [cit. 2011-10-01]. Dostupný z WWW: <http://www.fas.org/sgp/crs/natsec/R40764.pdf>. R40764.
- [71] SCHWARTZ, Moshe. 2009. Department of Defense Contractors in Iraq and Afghanistan: Background and Analysis [online]. Washington D.C.: Congressional Research Service. [cit. 2011-09-11]. Dostupný z WWW: <http://www.fas.org/sgp/crs/natsec/R40764.pdf>. R40764.
- [72] SINGER, Peter W. 2007. *Corporate Warriors: The Rise of the Privatized Military Industry*, Ithaca and London: Coronell University Press. ISBN 0-8014-411-5.
- [73] Synchronized Predeployment and Operational Tracker (SPOT) [online]. [cit. 2010-12-20]. Dostupný z WWW: <http://www.tam.usace.army.mil/Documents/IndustryDayDocs/SPOT.pdf>.
- [74] The International Council on Security Development. 2009. Eight Years after 9/11 Taliban now have a permanent presence in 80% of Afghanistan [online]. September 10. [cit. 2010-08-29]. Dostupný z WWW: http://www.icosgroup.net/modules/press_releases/eight_years_after_911.
- [75] *The Library of Congress*. S.3077, *Strengthening Transparency and Accountability in Federal Spending Act of 2008* [online]. [cit. 2011-01-15]. Dostupný z WWW: <http://thomas.loc.gov/cgi-bin/bdquery/z?d110:s.03077>.
- [76] The National Association of State Auditors. [cit. 2010-12-19]. Dostupný z WWW: http://www.nasact.org/washington/downloads/announcements/06_08_summary_S3077.pdf.
- [77] *The New York Times*. 2008. U.S. Opens Way for Trial of 6 Blackwater Guards [online]. August 17. [cit. 2011-07-16]. Dostupný z WWW: <http://www.nytimes.com/2008/08/17/world/americas/17iht-black.4.15366940.html>.
- [78] *Uniform Code of Military Justice*. 1951 (pozdější znění 2007). Public Law 81-506. S. 109.
- [79] United States Government Accountability Office. 2006. Rebuilding Iraq: Actions Still Needed to Improve the Use of Private Security Providers [online]. Washington D.C.: Governmental Accountability Office. [cit. 2011-02-27]. Dostupný z WWW: <http://usiraq.procon.org/sourcefiles/GAOREbuilding061306.pdf>. GAO-06-865T.
- [80] United States Government Accountability Office. October 2010. Iraq and Afghanistan: DOD, State, and USAID Face Continued Challenges in Tracking Contracts, Assistance Instruments, and Associated Personnel [online]. Washington D.C.: Governmental Accountability Office. [cit. 2011-09-25]. Dostupný z WWW: <http://www.gao.gov/new.items/d111.pdf>. GAO-11-1.

- [81] VERLÖY, André a POLITI, Daniel. 2004. Halliburton Contracts Balloon. Despite being an Investigative cloud, company gets \$4.3 billion in 2003. *The Center for Public Integrity* [online]. August 18. [cit. 2010-11-30]. Dostupný z WWW: <http://projects.publicintegrity.org/wow/report.aspx?aid=366>.
- [82] WALKER, David M. 2006. DOD Acquisitions: Contracting for Better Outcomes [online]. Washington D.C.: United States Government Accountability Office. [cit. 2010-12-22]. Dostupný z WWW: <http://www.gao.gov/new.items/d06800t.pdf>. GAO-06-800T.
- [83] WARNER, John a HUNTER, Duncan. 2006. Contract Management: DOD Vulnerabilities to Contracting Fraud, Waste, and Abuse [online]. Washington D.C.: United States Governmental Office. [cit. 2010-12-22]. Dostupný z WWW: <http://management.energy.gov/documents/GAO-06838r.pdf>. GAO-06838.
- [84] *Weapons Systems Acquisition Reform Act*. May 22, 2009.. Public Law 111–23. S. 1704.
- [85] WILLIAMS, Timothy. 2009. U.S. Won't Renew Blackwater's Contract in Iraq. *The New York Times* [online]. February 9. [cit. 2010-08-22]. Dostupný z WWW: <http://www.nytimes.com/2009/01/29/world/africa/29iht-30blackwater.19773136.html>.
- [86] WOOD, David. 2003. Some of Army's Civilian Contractors Are No-Shows in Iraq. *Newhouse news services* [online]. San Francisco. *Corp Watch*. March 30. [cit. 2010-03-03]. Dostupný z WWW: <http://www.corpwatch.org/article.php?id=11163>.
- [87] YEOMAN, Barry. May/June 2003. Soldiers of Good Fortune. *Mother Jones*. [cit. 2011-01-03]. Dostupný z WWW: <http://motherjones.com/politics/2003/05/soldiers-good-fortune>.

